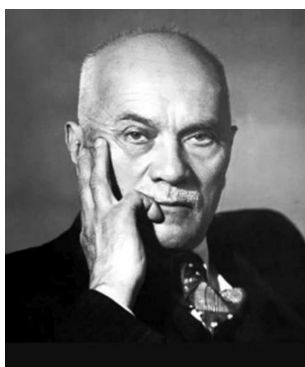

В. І. Тимофієнко

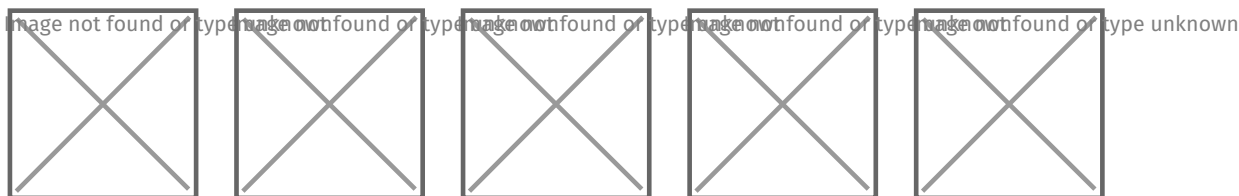
Щусєв Олексій Вікторович

ЩУСЄВ Олексій Вікторович (26. 09(08. 10). 1873, Кишинів — 24. 05. 1949, Москва) — архітектор. Дійсний член Санкт-Петербурзької АМ (1908), академік архітектури (1910). Доктор архітектури (1934), академік Академії архітектури СРСР (1939) та АН СРСР (1943). Заслужений архітектор СРСР (1930). Сталінська премія (1941, 1946, 1948, посмертно 1952). Закінчив Санкт-Петербурзьку АМ (1897; викладач [Л. Бенуа](#)). Відтоді поглиблював знання та майстерність в Італії, Франції, Великій Британії, Бельгії, Тунісі. Від 1901 жив і провадив архітектурну діяльність у Санкт-Петербурзі, від 1913 — у Москві. 1913—18 викладав у Строганівському художньо-промисловому училищі; 1918—24 — Вищих художньо-технічних майстернях; 1948—49 — Московському архітектурному інституті. 1926—29 — директор Державної Третьяковської галереї; від 1946 — засновник і перший директор Державного науково-дослідного музею архітектури в Москві. Очолював сектор історії архітектури Інституту історії мистецтв АН СРСР. Член Московського товариства архітекторів (1921—29 — його голова), член-засновник Товариства імені А. Куїнджі. У ранній період розвивав неоросійський стиль в архітектурі. Для його творчості були характерні пошуки національних форм, глибоке відчуття минулого, прагнення до синтезу мистецтв. Був одним із провідних майстрів архітектурної графіки епохи модерну. Зробив значний внесок у становлення українського модерну. Доклав багато зусиль щодо розвитку наукової реставрації, захисту та збереження архітектурних пам'яток. Також здійснював монументально-декоративні роботи з оздоблення храмів, проєктував для інтер'єрів твори декоративно-ужиткового мистецтва. Автор низки праць із проблем теорії та історії архітектури, музейної справи. Серед реалізованих проєктів в Україні — головний іконостас Успенського собору Києво-Печерської лаври (1901, не зберігся), іконостас і кіоти трапезної церкви Антонія та Феодосія Печерських Києво-Печерської лаври (1910) і надгробок-хрест на

могили П. Столипін поблизу неї (1913), собор Святої Трійці Почаївської лаври (нині Кременецький р-н Тернопільської обл., 1906—12), келії, проскурня, дзвіниця та ворота Василівського жіночого монастиря, реставрація зруйнованого Свято-Василівського собору в м. Овруч (нині Коростенського р-ну Житомирської обл., 1908—12), Георгіївська церква на Козацьких могилах під Берестечком (нині Луцького р-ну Волинської обл., 1910—14), церква Спаса з музеєм у маєтку П. Харитоненка у с. Володимирівка (нині Богодухівського р-ну Сумської обл., 1911—13), Пантелеймонівська церква (1911), іконостас, внутрішнє убранство, підлога, дзвони та огорожа Троїцького собору (1912—13) в Сумах, склеп родини Терещенків у Трьоханастасіївській церкві у м. Глухів (нині Шосткинського р-ну Сумської обл., 1913), павільйон на промисловій і художній виставці в Одесі (1910).

Фотоілюстрації

Рекомендована література

1. Северов М. П. Життя і творчість академіка О. В. Щусєва // Вісн. Академії арх-ри УРСР. 1949. № 2;
2. Нельговский Ю. А. Творчество выдающихся мастеров советской архитектуры А. В. Щусева, И. А. Фомина и В. А. Щуко на Украине // Зодчество Украины. К., 1954;
3. Дружинина-Георгиевская Е. В., Корнфельд Я. А. Зодчий А. В. Щусев. Москва, 1955;
4. Афанасьев К. Н. А. В. Щусев. Москва, 1978;
5. Тимофієнко В. Зодчі України кінця 18 — початку 20 століть. К., 1999.

Бібліографічний опис:

Щусев Олексій Вікторович / В. І. Тимофієнко // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2025. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-890736>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).